

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11

ÜNİTE

ROMAN

KONU

- 1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman
- 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman
- Anlatım Bozuklukları

DERSLER CEPTE 5. SAYI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

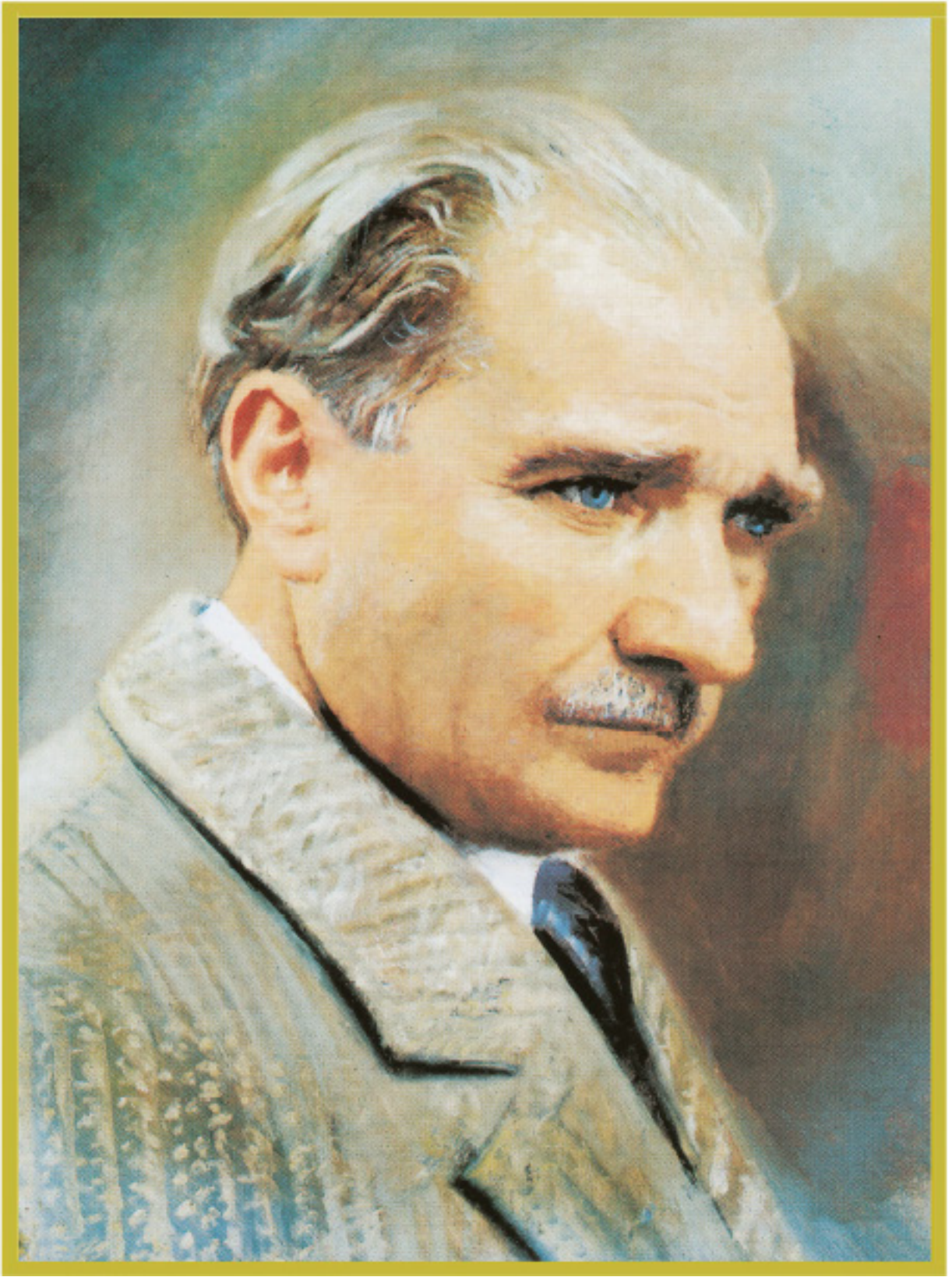
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	8
1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	10
Açık Uçlu Sorular - 1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	12
Çoktan Seçmeli Sorular - 1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	13
1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	14
Açık Uçlu Sorular - 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	17
Çoktan Seçmeli Sorular - 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Roman	18
Anlatım Bozuklukları	19
Açık Uçlu Sorular - Anlatım Bozuklukları	21
Çoktan Seçmeli Sorular - Anlatım Bozuklukları	22
Cevap Anahtarı	23

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcıkaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

1923-1950 CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN

1950-1980 CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Dersler Cepte'nin "Konu Özeti" bölümünde 1923-1950, 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi Türk romanının özelliklerini ve anlatım bozukluklarını öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. "Dersi İzleyelim" bölümünde ise konuya dair ders anlatım videolarına erişebilirsiniz.

TYT TÜRKÇE ÇIKMIŞ SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI	
11. SINIF	HİKÂYE ŞİİR MAKALE SOHBET / FIKRA	1	1	1	-	1	4	
	ROMAN TİYATRO ELEŞTİRİ MÜLAKAT / RÖPORTAJ	-	-	-	-	-	-	
	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR MAKALE SOHBET / FIKRA ROMAN TİYATRO ELEŞTİRİ MÜLAKAT / RÖPORTAJ	2	2	2	2	2	10	
	NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10	
							24	

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÇIKMIŞ SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
11. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
	GİRİŞ	EDEBİYAT-TOPLUM İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
		EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ	1	1	1	1	1	5
	HİKÂYE	CUMHURİYET DÖNEMİ HİKÂYESİ (1923-1940)	1	1	-	-	-	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ HİKÂYESİ (1940-1960)	1	-	-	-	-	1
	ŞİİR	TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		FECRİATİ DÖNEMİ ŞİİR	-	1	-	-	-	1
		MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİR	1	1	-	-	-	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK YILLARINDA ŞİİR	1	-	-	-	1	2
		TÜRK DÜNYASI EDEBİYATINDA ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	MAKALE	MAKALE	-	-	-	-	-	-
	SOHBET FIKRA	CUMHURİYET ÖNCESİNDE SOHBET	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE SOHBET	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET ÖNCESİNDE FIKRA	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE FIKRA	-	-	-	-	-	-
	ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)	-	1	-	-	-	1
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1950-1980)	1	-	-	-	2	3
		DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN	-	-	-	-	-	-
	TİYATRO	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1923-1950)	-	-	-	1	1	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1950-1980)	-	-	-	1	1	2
		DÜNYA EDEBİYATINDA TİYATRO	-	-	-	-	-	-
	ELEŞTİRİ	CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİ ELEŞTİRİ	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ELEŞTİRİ	-	-	-	-	-	-
	MÜLAKAT RÖPORTAJ	MÜLAKAT	-	-	-	-	-	-
RÖPORTAJ		-	-	-	-	-	-	
								21

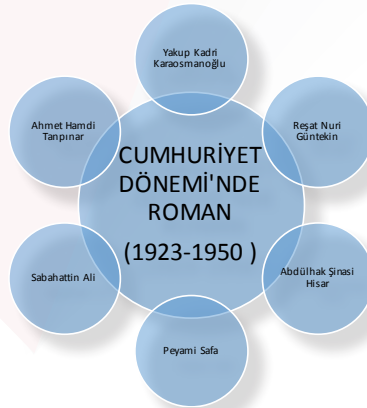
Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

1923-1950 CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN

- 1923-1950 arasında roman, farklı biçim ve tekniklerle gelişerek Türk edebiyatındaki varlığını sürdürmüştür. Millî Edebiyat sanatçıları eser vermeye devam etmiştir.
- Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında sanatçılar çoğunlukla topluma eğilimler ve bazı gerçekleri sunmak için de gözlemci gerçekçiliğe dayalı romanlar yazarlar.
- Güncel sorunlara çözüm üretmeye gayret edenler ya da sadece sorunları eleştirenler vardır. Fakat hepsinde gerçekçilik; daha çok gördüklerini, gözlemlediklerini ortaya koymakla sınırlıdır.
- Anadolu insanını Millî Mücadele'ye verdiği destekle yücelten, cumhuriyet inkılaplarını, yeni yapı ve değerleri işleyen realist romanlar yazmışlardır.
- Önceki dönem eserlerinden farklı olarak bu dönemde "Anadolu insanının yaşadığı topraklar, inkılapların Anadolu'ya yayılması, Anadolu insanının sorunları, Anadolu'ya giden okumuş insanların çektiği sıkıntılar, köyden kente göç eden ailelerin uyum zorlukları" gibi yeni konular işlenmeye başlar.
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*, Reşat Nuri Güntekin'in *Yaprak Dökümü*, Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz*, Çamlıca'daki *Eniştemiz*, Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*, Sabahattin Ali'nin *Kuyucaklı Yusuf*, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* adlı eserleri 1923-1950 döneminin en tanınmış romanlarıdır.

Kritik Bilgi

İlk yıllara damgasını vuran üç yazar vardır: Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Reşat Nuri Güntekin'dir. Bu yazarlar Fecriyatı ya da Millî Edebiyat dönemlerinde de eserleri ile toplum tarafından kabul edilmiş sanatçılardır.

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU (1889-1974)

Fecriatî'de, Millî Edebiyat'ta ve Cumhuriyet Dönemi'nde eserler veren, toplum yararını düşünen, romancılığı ile öne çıkan; hikâye, anı, mensur şiir, makale, deneme ve tiyatro türlerinde eser veren bir yazardır. Nev-Yunanilik (neo-klasizm) akımına yönelmiştir. Karakterleri yansıtmakta başarılı realist bir gözlemcidir. Türk toplumunun yaşamını, sorunlarını eserlerinde tema olarak işler. Türk edebiyatına tezli roman düşüncesini yerleştiren yazarın romanlarında, Türk toplumundaki Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan değişimleri görebiliriz.

ROMAN: *Yaban, Kıralk Konak, Sodom ve Gomore, Hüküm Gecesi, Ankara, Nur Baba, Panorama I-II, Bir Sürgün, Hep O Şarkı*

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889-1956)

İlk romanlarında toplum sorunlarını realist biçimde yazmış, sonraki romanlarında çözülen ahlaki ve yozlaşan insan ilişkilerini konu edinmiştir. Türk edebiyatında realist romana yönelişin ilk örneklerinden olan *Çalılık* romanıyla ün kazanan yazar; Anadolu insanının yaşamını, sorunlarını, duygularını, sade Türkçe ile işlemiştir. Romanlarında gözlem, canlı bir üslup dikkati çeker. Ruh tahlillerinde başarılıdır. Kahramanları tek yönlüdür. Eserlerine konuşma dili hâkimdir. Aşk, yalnızlık, fedakârlık, dostluk gibi temaları mizaha ağırlık vererek işler. Anadolu'daki izlenimlerini *Anadolu Notları*'nda yayımlamıştır. Süreli yayınlarda bazen kendi adını bazen "Hayrettin Rüştü, Mehmet Ferit, Sermet Ferit" gibi kalem adları kullanır.

ROMAN: *Çalılık, Yaprak Dökümü, Kızılçık Dallar, Gökyüzü, Eski Hastalık, Ateş Gecesi, Değirmen, Miskinler Tekkesi, Harabelerin Çiçeği, Kavak Yelleri, Son Sığınak, Kan Davası, Gizli El, Damga, Dudaktan Kalbe, Akşam Güneşi, Bir Kadın Düşmanı, Yeşil Gece, Acımak*

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR (1883-1963)

Dergâh dergisinde yazdığı eleştirilerle adını duyuran yazar, roman ve anı türleriyle tanınır. Çocukluğunda İstanbul'un güzide yerlerinde geçen anılarından yararlanır. Geçmişe dair özlem eserlerinde derinden hissedilir. Üslubu sanatlı ve uzun cümlelidir, karışıktır.

ROMAN: *Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz, Ali Nizami Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliği*

PEYAMİ SAFA (1899-1961)

Psikolojik romanın Türk edebiyatındaki üstadıdır. Eserlerinde olaya değil psikolojik tahlillere yoğunlaşır. Tekniği güçlü romanlarında kahramanları kültürlerine uygun konuşturur. Gelenekler, dönemler, yaratılmanın sırları, toplumsal değişim üzerine yazar. Mistik yazarlardandır. Manevi değerleri, inancı yüceltir. Betimlemeleri güçlü, sözcük hazinesi geniş, akıcı ve canlı bir anlatıma sahiptir. Türkçeyi çok iyi kullanır. Ansiklopedik bilgi deryası olan yazar romanlarında yaşadığı dönemi anlatmıştır. Sanat endişesi olmadan yazdığı eserlerde "Server Bedii" adını kullanır.

ROMAN: *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, Sözde Kızlar, Fatih- Harbiye, Yalnızız, Matmazel Noraliya' nın Koltuğu, Bir Tereddüdün Romanı, Biz İnsanlar, Canan, Mahşer, Şimşek, Atilla, Bir Akşamdı*

SABAHATTİN ALİ (1907-1948)

Türk edebiyatının ilk başarılı toplumcu gerçekçi romanını yazmıştır. Hikâyeciliğe de gerçekçi ve toplumcu bir anlayış getirmiştir. Psikolojik betimlemelerde, çözümlemelerde söz sahibidir. Anadolu'ya, köye, köylüye büyük ilgi gösteren ilk yazarlardandır. Romanlarındaki toplumsal gerçeklik, insanların iç çatışmaları iç konuşma ve bilinç akışı teknikleri ile gösterilmektedir.

ROMAN: *Kuyucaklı Yusuf, İkimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna*

AHMET HAMDİ TANPINAR (1901-1962)

Roman, öykü, deneme, makale, edebiyat tarihi, şiir türlerinde eserleri vardır. Şairliğiyle öne çıkar, saf şiir anlayışına sahiptir. Ahenge önem verir. Musiki, rüya, bilinçaltı ve zaman kavramlarını kendine has sıfatlarla işler. Çok yönlü bir sanatçıdır. Romanlarında geçmişe özlem hissedilir. Yazar, "Şiirde sustuğum şeyleri roman ve hikâyemde anlatırım." der.

ROMAN: *Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dışındakiler, Mahur Beste, Aydaki Kadın*

Hatırlayalım

1923-1950 yıllarında da Millî Edebiyat sanatçıları roman yazmaya devam etmiştir.

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi Romanı
(1923-1950)

Cumhuriyet Dönemi Romanı
(1923-1950)

1. 1923-1950 arası Türk romanında realizmin ön plana çıkmasının roman yazma sürecinde ve okur üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur? Yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki tabloda verilen kelimelerin yazımı doğruysa karşısına “D” yanlışsa doğrusunu yazınız.

Haftasonu		Aklı sıra	
Dekorasyon		Akşamüstü	
Yeryüzü		Kamu oyu	
Kavonoz		İş birliği	
Baş hekim		Aç gözlü	

1. Cumhuriyet Dönemi Türk romanının tezli romanlarından biri olan eserde yazar, dönemin en önemli konularından biri olan Doğu-Batı karşılaştırmasını ele almaktadır. Eserde romanın başkahramanı Neriman'ın Doğu medeniyeti ve ona ait her şeyden nefret etmesi buna karşılık Batı medeniyeti ve ona ait her şeye büyük ilgi duyması; modern hayat ile geleneksel hayat arasında bocalaması sonucu kahramanın yaşadığı psikolojik ve kültürel çatışmalar ele alınmaktadır.

Bu parçada sözü edilen roman ve yazarı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) *Huzur* - Ahmet Hamdi Tanpınar
B) *Fatih-Harbiye* - Peyami Safa
C) *Delî İbrahim* - Turan Ofazoğlu
D) *İnce Memed* - Yaşar Kemal
E) *Ayaşlı ve Kiracıları* - Memduh Şevket Esendal

2. Yazar, bu nehir romanda 1923 - 1953 yılları arasındaki değişimi ele almıştır. Roman bir önceki romanının devamı niteliğindedir. Yazar eserinde genç Cumhuriyet'in kendini oluşturma sürecini irdelemiştir. Toplumsal uyum sorunları, sosyal adaletsizlikler, siyasi durum ve bürokrasinin oluşturduğu olumsuzlukları ele almıştır.

Bu parçada bahsedilen yazar ve eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mithat Cemal Kuntay - *Üç İstanbul*
B) Reşat Nuri Güntekin - *Harabelerin Çiçeği*
C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu - *Panorama*
D) Refik Halit Karay - *Kadınlar Tekkesi*
E) Halide Edip Adivar - *Sinekli Bakkal*

3. "Server Bedi" takma ismiyle bilinen "Cingöz Recai" adlı polisiye roman serisinin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Ümit
B) Peyami Safa
C) Mehmet Rauf
D) Ahmet Mithat Efendi
E) Mithat Cemal Kuntay

4. Millî edebiyat akımının ilkelerini benimseyen şairin ulusal duyguları ön plana çıkardığı şiirleri vardır. Ayrıca şairin İstanbul'un üç farklı dönemini anlattığı "Üç İstanbul" romanı da bulunmaktadır.

Yukarıdaki metinde bahsedilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Akif Ersoy
B) Faruk Nafiz Çamlıbel
C) Enis Behiç Koryürek
D) Mithat Cemal Kuntay
E) Yusuf Ziya Ortaç

5. I- "Dudaktan Kalbe", "Akşam Güneşi" ve "Bir Kadın Düşmanı"nda" bireysel konuları işler.
II- "Çalılıkusu", "Kan Davası", "Yeşil Gece", "Acımak", "Kavak Yelleri" Reşat Nuri Güntekin'in Anadolu'yla ilgili romanlarıdır.
III- "Kızılıcak Dallar", "Miskinler Tekkesi" ile "Son Sığınak" romanlarında eğitim, toplum ve aile konularını işler.
IV- "Gizli El", "Eski Hastalık", "Yaprak Dökümü", "Acımak" romanlarında Anadolu'yu ve toplumsal sorunları ele alır.
V- "Damga", "Harabelerin Çiçeği", "Gökyüzü" romanlarında II. Abdülhamit Dönemi'ni işler.

Numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde Reşat Nuri Güntekin'in eserleriyle ilgili verilen bilgi doğru değildir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) IV ve V
E) II ve IV

6. Millî Edebiyat Dönemi'nin önemli romanları arasında *Ateşten Gömlek*, *Akşam Güneşi*, *Üç İstanbul*, *Sürgün*, *Bugünün Saraylısı* sayılabilir.

Yukarıdaki metinde hangi yazarın hiçbir eserinden bahsedilmemiştir?

- A) Reşat Nuri Güntekin
B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
C) Halide Edip Adivar
D) Mithat Cemal Kuntay
E) Refik Halit Karay

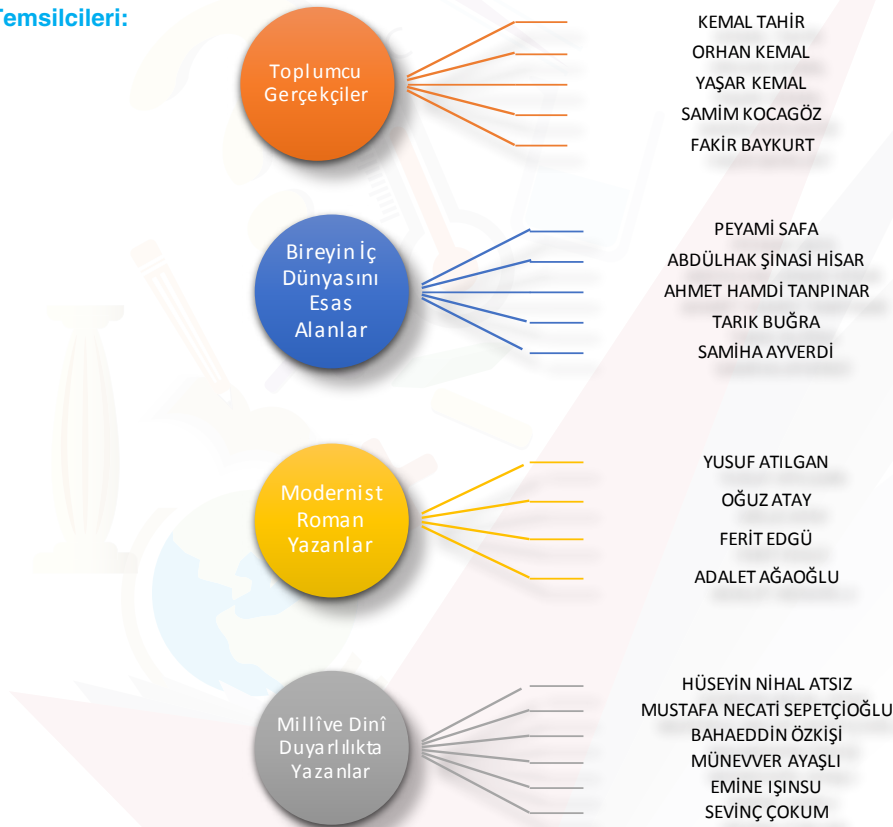

1950-1980 CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN

- Roman türü 1950-1980 arasında toplumcu gerçekçi, bireyin iç dünyasını esas alan, modernist, millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan roman olarak devam eder.
- Gerçekçilik her zaman ön plandadır, sanatçılar kendi gözlemlerini yansıtan romanlar yazarlar.
- Genelde toplumsal konular işlenir. Köy ve kasaba konulu romanlar ön plandadır. Sanat toplum içindir anlayışıyla yazılan eserlerde halkın yerel ağızda kullandığı dil özellikleri görülür. 1950'den sonra bireysel konulara yönelimler olur.
- 1960'dan itibaren yenilikçi bir anlayışla modernizmi ve postmodernizmi esas alan değişik anlatım teknikleriyle romanlar yazılmıştır. Toplumcu genç yazarlar siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak konuları zenginleştirirler.
- Roman yazarları sayısında ve konu türlerinde 1970-1980 yıllarında patlama olur. Tarihî belgeler dikkate alınarak yazılan romanların yanında, Almanya'ya yerleşen Türk ailelerinin dil, din, yaşam sorunları da romanlarda görülür.

Başlıca Temsilcileri:

Hatırlayalım

1950-1980 arasında Cumhuriyet Dönemi Türk romanı yönelimlere göre toplumcu gerçekçi, bireyin iç dünyasını esas alan, modernist, millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan roman olarak devam eder.

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi Romanı
(1950-1980)

Cumhuriyet Dönemi Romanı
(1950-1980)

Toplumcu Gerçekçiler

- Sanatı toplum için kullanırlar.
- Gözlem gücü yüksek eserler yazarlar.
- Okuyucuyu, aydınlatma ve yönlendirme gayreti içindedirler.
- Zengin-fakir, işçi-patron, ağa-köylü arasındaki çatışmayı anlatırlar.
- Köyden kente göç, yoksulluk, tarımda sanayileşme, arazi husumetleri gibi konuları işleyip köylülerin sorunlarına dikkat çekerler.
- Kahramanları yaşadıkları yerin ağır özelliklerine göre konuştururlar.

KEMAL TAHİR (1910-1973): Cumhuriyet döneminde toplumcu gerçekçi ve bilimsel metotla köy romanları, hikâyeler ve mektuplar yazmıştır. Romanlarında Cumhuriyet döneminin siyasal özellikleri, ağalık, ırgatlık, gurbet, eşkıyalık, köy insanı, hapishane yaşamını işler. Roman kişileri canlı, zengin ve kalabalıktır. Köy ve kentteki her insanı yörelerinin ağızyla romanlarında görebiliriz. Nehir roman, tezi roman, tarihi roman üstadıdır.

ROMAN: *Sağırdere, Körduman, Rahmet Yolları Kesti, Köyün Kam-buru, Yedi Çınar Yaylası, Kurt Kanunu, Devlet Ana, Yorgun Savaşçı, Yol Ayrımı, Esir Şehrin İnsanları, Esir Şehrin Mahpusu, Kelleci Mehmet, Bozkırdaki Çiçek, Büyük Mal, Namusçular, Karılar Koşuşu*

ORHAN KEMAL (1914-1970): Yazmaya şiirle başlamış Nâzım Hikmet'in etkisiyle romana yönelmiştir. Toplumcu gerçekçidir. Olayların hızlı ve hareketli olduğu romanlarında diyaloglar yoğunluktadır. Kente göç eden köylüleri, fakir insanları, işçileri, sokaktaki insanların derinlerini, Çukurova ve İstanbul'un kırsal kesimindeki insanları gözlemleriyle ele alır.

ROMAN: *Babaevi, Murtaza, Eskici ve Oğulları, Avare Yıllar, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Hanımın Çiftliği, Gurbet Kuşları, Devlet Kuşu, Vukuat Var, Gavurun Kızı, Suçlu, Sokakların Çocuğu, Kanlı Topraklar, Dünya Ev, Müfettişler Müfettişi, Tersine Dünya, Sokaklarda Bir Kız, Arkadaş Islıkları*

YAŞAR KEMAL (1923-2015): Romanlarında Çukurova'yı ve Anadolu insanını destansı bir dille anlatan yazarın eserleri 40'a yakın dilde yayımlanmıştır. Eserlerinde folklorik öğelerden, halk hikâyesi, destan ve masallardan yararlanır. Canlı betimlemeler, zengin söz dağarcığı, kısa cümleler, yerel sözcükler, deyimler ve atasözleri eserlerinde dikkat çeker. Kendine has, etkileyici ve şiirsel bir üslubu vardır. Röportaj tekniğini kullanır. Köy romanlarına farklı bir hava getirmiştir. Uluslararası bir üne sahip olan yazar, "Dünyanın En Büyük Çiftliğinde Yedi Gün" yazı serisiyle Gazeteciler Cemiyeti röportaj ödülünü almıştır.

ROMAN: *İnce Memed, Yılanı Öldürseler, Çakırcalı Efe, Deniz Küstü, Kuşlar da Gitti, Yağmurcu Kuşu, Algözüm Seyreyle Salih; Dağın Öte Yüzü Serisi: Orta Direk, Ölmez Otu, Yer Demir Gök Bakır; Bir Ada Hikâyesi Serisi: Fırat Suyu Kan Ağılıyor Baksana, Karıncanın Su İçtiği, Tanyeri Horozları; Akçasızın Ağaları Serisi: Demirciler Çarşısı Cinayeti, Yusufçuk Yusuf; Kimsecik Serisi: Yağmur Kuşu, Kale Kapısı, Kanın Sisi; Efsane Derlemeleri-romanlar: Ağrı Dağı Efsanesi, Üç Anadolu Efsanesi, Binboğalar Efsanesi*

SAMİM KOCAGÖZ (1916-1993): Esaslı gözlemleri olan yazar köy insanların hayatlarını, sorunlarını anlatır. Sade bir dili, realist bir yaklaşımı vardır. *Sam Amca* hikâyesiyle Dünya Hikâyecilik Yarışmasında birincilik ödülünü kazanmıştır.

ROMAN: *Kalpakkılar, İkinci Dünya, Bir Şehrin İki Kapısı, Yılan Hikâyesi, On Binlerin Dönüşü*

FAKİR BAYKURT (1929-1999): 1950-1970 yılları arasında köy edebiyatını toplumcu gerçekle anlatan en bilinen yazarıdır. Birçok farklı türde yazmış en fazla hikâye ve roman türünde adını duyurmuştur. Kullandığı dil, kişileri yerel ağızla konuşturması, ezilen, yoksul köylüleri toplumcu bakış açısı ile anlatması gözlemlerinin etkili olduğunu kanıtlar. İmgelerden sıkça yararlanır. Betimlemeleri anlaşılır ve sadedir.

ROMAN: *Yılanların Öcü, Irazca'nın Dirligi, Onuncu Köy, Amerikan Sargısı, Tırpan, Kaplumbağalar, Köyöçüren, Keklik, Kara Ahmet Destanı, Yüksek Fırınlr, Yarım Ekmek, Koca Ren, Yayla*

Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Romanlar

- Ruh bilimi ve ruh çözümünü gibi bilimlerden istifade eder.
- Psikolojik analiz ve çözümlemeler yapar.
- Kahramanın iç sıkıntılarını, çatışmalarını anlatır.
- Sürrealizm, empresyonizm, ekspresyonizm gibi akımların etkisindedir.

TARİK BUĞRA (1918-1995): Birçok türde eser yazan sanatçı ayrıntıya girmeden gözleme yer verir. Kişilerin iç dünyasına yoğunlaşır. Toplumsal sorunları insan psikolojisi ve ahlak ile yorumlar. Karşılaşabileceğimiz tipleri kahraman olarak seçer, günlük olayları nesnel olarak ele alır. Aşk, yalnızlık, anlaşmazlık gibi temaları eserlerinde iyimserlikle birleştirir.

ROMAN: *Küçük Ağa, Osmancık, Küçük Ağa Ankara'da, Siyah Kehribar, İbiş'in Rüyası, Firavun İmanı, Dönemeçte, Yağmur Beklerken, Gençliğim Eyvah, Yalnızlar*

SÂMİHA AYVERDİ (1905-1993): Batılılaşmayla birlikte toplumdaki değişimi, aile içindeki çözümleri kahramanlarının iç dünyalarını yansıtarak anlatır. Romanlarında tasavvufi mesajlar, gelenekler, İstanbul kültürü, konak, köşk ve yalılar geçmiş-şimdi çatışması ile yer alır.

ROMAN: *Aşk Bu İmiş, Batmayan Gün, Mabette Bir Gece, Ateş Ağacı, Yaşayan Ölü, İnsan ve Şeytan, Son Menzil, Yolcu Nereye Gidiyorsun, Mesihpaşa İmamı, İbrahim Efendi Konağı, Bir Dünyadan Bir Dünyaya*

Millî ve Dinî Duyarlılıkla Yazarlar

- Sosyal faydayı amaçladıklarından yalın ve açık bir dil kullanırlar.
- Realizm etkisindedirler.
- Dünya Savaşı, Millî Mücadele, Atatürk devrimleri, halkın hayatı, ahlaki çözümler, yanlış Batılılaşma, batıl inançlar, aydın-halk çatışmaları gibi sosyal konuları işlerler.
- Teknik açıdan başarılıdır.

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ (1905-1975): Roman, şiir ve araştırma alanlarında eserleri vardır. Türkçülük akımının temsilcilerindendir. Efsane ve destan geleneğinden yararlanarak yazdığı tarihi romanlarda Göktürk Dönemi'ni sade bir dille anlatmıştır.

ROMAN: *Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Ruh Adam, Deli Kurt, Dalkavuklar Gecesi*

MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU (1932-2006): Türk tarihi romancılığında kendine has üslubuyla yol göstericidir. Romanlarında Türklerin kurdukları devletleri, Ahmet Yesevi dervişlerinin Anadolu'yu Türkleştirmesi ve İslamlaştırmasını, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerini anlatır. Betimlemeleri, kişi tahlilleri ve dilin gelişimini aksettirmesiyle önemli bir kalemdir.

ROMAN: *Kilit, Anahtar, Kapı, Konak, Çatı, Üçler-Yediler-Kırklar, Bu Atlı Geçide Gider, Cevahir ile Sadık Çavuş'un Buğday Kamyonu, Karanlıkta Mum İşiti, Darağacı, Ebemkuşağı, Geçitteki Ülke ve Çanak-kale I / Geldiler ve Çanakkale II / Gördüler ve Çanakkale III / Döndüler*

EMİNE İŞINSU (1938-2021): Millî ve manevi yönlü romanlarıyla ünlüdür. Eserlerinde insan psikolojisi ön planda mekân betimlemeleri ikinci plandadır.

ROMAN: *Azap Toprakları, Küçük Dünya, Tutsak, Sancı, Alparslan, Çiçekler Büyür, Cumhuriyet Türküsü*

SEVİNÇ ÇOKUM (1943-...): Yazmaya lise yıllarında hikâyelerle başlayan yazar geleneksel ve ahlaki değerleri, millî motifleri ön plana çıkarır. Türk kimliği üzerinde durur. Yalın ve şiirsel bir anlatımı vardır.

ROMAN: *Karanlığa Direnen Yıldız, Zor, Hilâl Görününce, Bizim Diyar, Çırpıntılar, Ağustos Başağı, Deli Zamanlar, Gül Yüzlüm, Gece Rüzgârları, Tren Buradan Geçmiyor*

Modernist Roman

- Modernist roman; zedelenen gerçeklik karşısında şüpheli ve rahatı kaçırmış olan, iç dünyasına çekilen, topluma yabancılaşmış, kötümser, gergin, yetersiz insanı konu edinir.
- Modernist romanlarda zaman dizisinde geriye dönüşler yapılır, geleneksel anlatım ve yapıya pek uyulmaz, olay örgüsü ve mekân önemini kaybeder.
- Modernist romanda sanatçılar bir üsluptan, hatırlatmalardan, mitlerden ve sembolik anlatımdan yararlanırlar.
- Modernist romanda sanatçılar anlatım tekniklerinden iç konuşma, iç çözümleme, bilinç akışı, geriye dönüş tekniklerini kullanırlar.

Kritik Bilgi

19. yüzyılda pozitivizme dayanan bilim anlayışı, insana her alanda geliştiğini ve ilerlediğini düşündürür ve insanlar hayata iyimser bakar. Geleneksel gerçekçi roman da bu temel üzerine kurulur ve en önemli eserler 19. yüzyılda verilir. Fakat bilim alanındaki bazı gelişmeler roman anlayışını değiştirir. 20. yüzyılda kuantum fiziğinin bulguları, belirsizlik ve görecelik kuramı, insanların gerçek algısını değiştirir. Yeni teknolojik ürünlerin ortaya çıkması ve insanoğlunun kendi ürettiği ürünleri kavrayamaması, ürünler karşısında yabancılaşmasına, kendisini değersiz ve yetersiz görmesine neden olur. I. Dünya Savaşı'nın etkileri de bu hislerle birleşince insanların hayata karşı iyimserliği ve inancı zedelenir. Modernizm böyle bir ortamda doğar.

MODERNİZMİN BAŞLICA TEMSİLCİLERİ

YUSUF ATILGAN (1921-1989): Yazar romanlarında yalnızlık, çaresizlik, psikolojik uyumsuzluk konularını; köyü anlatan öykülerinde geleneksel hayatı, kenti anlatanlarda ise hissedilen bezginliği ve sistemin ahenksizliğini işler. İç gözlem tekniğiyle kahramanlarının ruh hâlini okuyucuya başarıyla bir şekilde aktarır. Az yazmasına rağmen iz bırakmış ve birçok ödüle layık görülmüştür.

ROMAN: *Aylak Adam, Anayurt Otel*

OĞUZ ATAY (1934-1977): Yeni roman anlayışına sahiptir. Eserlerinde hiciv, yergi önemli bir yer tutar. Toplum kurallarıyla sıkıntısı olan aydınların iç dünyasını işler. Diyalog, söyleşme, iç monolog, bilinç akışı, alıntı ve mektup teknikleri ile postmodern roman anlayışını başlatmıştır. Roman akışını istediği yerde keserek araya girer ve söylemek istediklerini okuyucuyla paylaşır. Akıcı roman türüne ve klasik olan her şeye karşıdır.

ROMAN: *Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Bir Bilim Adamının Romanı*

FERİT EDGÜ (1936-...): Yazı hayatına şiirle başlayan sanatçı; romandan çok öykü, deneme ve eleştirileriyle bilinir. Yazarken kendi hayatından ve gözlemlerinden yararlanarak farklı anlatım biçimlerini dener. Toplumun ve insanın gerçekliğini, okumuş bireyin uyumsuzluğunu, yalnızlığını ve bunların psikolojik yansımalarını eserlerinde derinlemesine işler.

ROMAN: *Kimse, O*

ADALET AĞAOĞLU (1929-2020): Eserlerinde klasik anlatım tekniklerinden vazgeçmiş tek anlatıcı değil anlatılan anlatıcısı olmayı seçmiş, zaman ve mekân değişiklik getirerek yeni yaklaşımlar oluşturmuştur. Roman kurgusu ile iç içe anlatılan kahramanlarının çoğu okumuş insanlardır. Yazar, romanlarında bu okumuş aydınları sorunların odağı olarak gördüğünden fırsat buldukça dolaylı olarak eleştirir. Batılılaşmadaki yanlışlığı, köksüz modernliği, siyaseti ironik bir üslupla eleştirir. Günlük hayatın keşmekeşi, evrensel konular; toplumsal gelişmelerle dünyaya bakışıyla bütünleşmiş olarak eserlerinde işlenir.

ROMAN: *Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Güllü, Bir Düşün Gecesi, Yaz Sonu, Üç Beş Kişi, Hayır..., Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı*

MEHMET EROĞLU (1948-...): 1970'li yıllardan beri roman yazan sanatçı eserlerinde bireyi ön plana alır. Olay anlatımından çok olayların bireydeki yansımalarına yoğunlaşır. Modernist bir üslupla yaşadığı, tanık olduğu dönemleri yazar. Konu, muhteva kadar biçim ve kurguya da dikkat eder.

ROMAN: *İssizliğin Ortasında, Geç Kalmış Ölü, Yarım Kalmış Yürüyüş, Adını Unutan Adam, Yürek Sürgünü, Yüz:1981, Zamanın Manzarası, Kusma Kulübü, Düş Kırgınları, Belleğin Kış Uykusu, Fay Kırığı I-II-III,*

1. Aşağıda 1950-1980 arası roman anlayışlarıyla ilgili tablo verilmiştir. Tabloyu doğru bilgilerle tamamlayınız.

	Toplumcu Gerçekçi Roman	Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Roman	Modernist Roman	Millî ve Dinî Duyarlılıkla Yazılmış Roman
KONU		Bireyin iç dünyası, bireysel konular		
DİL VE ANLATIM				Açık ve anlaşılır bir dil, sağlam bir üslup

1. 19. yüzyılın toplumsal ilerlemeye, insanlar arası iletişimin gelişimine olan iyimser inancını paylaşmayan bu yazarlar dış dünyaya, topluma değil, insanın iç dünyasına, bilincin karmaşıklığına eğildiler. Klasik gerçekçi romanın üç ana ögesi, yani olay örgüsü, karakter ve çevre modernist romanda önemlerini yitirirler ve onların yerini ön plana geçen örüntü, simge, imge, ritim ve bakış açısı gibi öğeler olur. Bundan ötürü de özellikle olay örgüsünden sıyrılma çarelerini arayan modernist roman, şiire ya da müziğe yaklaşıma ya çalışır.

Berna Moran, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen edebî akıma bağlı yazarlara örnek gösterilemez?

- A) Adalet Ağaoğlu
- B) Bilge Karasu
- C) Orhan Kemal
- D) Ferit Edgü
- E) Oğuz Atay

2. Roman kahramanı C., kendine miras kalan evlerin kirasıyla geçinen, sıra dışı biridir. Başından iki aşk macerası geçen C., hiç tanımadığı ancak hissederek sevdiği aşkını beklemektedir. Bir gün yolda giderken gördüğü mavi yağmurluklu kızı beklediği aşk fırsatı zanneder. Kızın bindiği otobüsü yakalamaya çalışırken bir taksinin altında ezilme tehlikesi atlatır. Bay C., gelen polise bunun bir kaza olduğunu ve otobüse yetişmek için koştuğunu anlatır. Ancak otobüsle beraber bulduğunu sandığı aşkını da kaçırmıştır.

Bu parçada özeti verilen roman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Aylak Adam*
- B) *Küçük Dünya*
- C) *Boşlukta Mavi*
- D) *Karartma Geceleri*
- E) *Tuhaf Bir Kadın*

3. Aşağıdakilerin hangisinde yazar-eser eşleştirmesi yanlış verilmiştir?

- A) Sabahattin Ali - *Kuyucaklı Yusuf*
- B) Yaşar Kemal - *Yılanı Öldürseler*
- C) Yusuf Atılgan - *Anayurt Otel*
- D) Oğuz Atay - *Bir Bilim Adamının Romanı*
- E) Adalet Ağaoğlu - *Benim Adım Kırmızı*

4., eserlerinde toplumdaki yerleşik düzene uyum sağlayamayan, bunlarla ters düşen ve tutunamayıp yenilen aydın kişileri anlatmıştır. Yazar, bu kişilerin iç dünyalarını, iç çatışmalarını eserlerinde derinlemesine yansıtmış; eleştirel bir anlatım tutumu sergilemiş, ironiden yararlanmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kemal Tahir
- B) Oğuz Atay
- C) Emine İşinsu
- D) Fakir Baykurt
- E) Tarık Buğra

5. Eserlerinde genellikle çocukluk ve gençlik yıllarına dair özlemini anlatmış, mekânlarını çocukluk yıllarının geçtiği Çamlıca, Büyü-kada gibi yerlerden seçmiştir. Anlatım olarak roman tekniğini tam olarak yansıtmayan, uzun ve sanatlı cümlelerle kurulan eserler vermiştir. *Çamlıca'daki Eniştemiz*, *Boğaziçi Mehtapları* en bilinen eserleridir.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yahya Kemal Beyatlı
- B) Sait Faik Abasıyanık
- C) Abdülhak Şinasi Hisar
- D) Tarık Buğra
- E) Ahmet Hikmet Müftüoğlu

- Raif Efendi aile mesleği üzerine eğitim almak için Berlin'e gider. Burada Maria Puder adında genç ve güzel bir ressam kıza âşık olur. Raif Efendi yaşadıklarını bir deftere yazar ve roman bu defterden anlatılır.
- Romanda Eğitimci Rıza'nın Ankara'nın Tozak köyünde yaşayan köylüleri bilinçlendirmeye çalışması, Türk köylüsünün gücü ve neler yapabilecekleri anlatılır.
- Ferit'in yerleştiği pansiyonda karşılaştığı birtakım tuhaf ve mistik olayların anlatıldığı romanda Ferit yaşadığı bunalımdan kurtulur ve mistisizme yönelir.
- Romanda, deniz tutkunu olan Mahmut'un deniz olmadan bir yaşam kurmaya çalışması fakat sonunda tutkusuna yenik düşerek tekrar denize açılması anlatılır.
- Romanda bir otelin katipliğini ve işletmeciliğini yapan Zebercet'in tanımadığı bir kadına olan aşkı, yaşadığı olaylar, kendi iç hesaplaşması anlatılır.

Bu özetler, aşağıdaki yazarlardan hangisinin bir eseriyle ilişkilendirilemez?

- A) Yusuf Atılgan
- B) Peyami Safa
- C) Talip Apaydın
- D) Halikarnas Balıkcısı
- E) Sabahattin Ali

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Karşımızdakine duygu ve düşüncelerimizi anlatabilmek için cümlelerimizin açık ve anlaşılır olması, dil bilgisi bakımından doğru olması gerekir. Cümlelerimizin doğruluğu iletişimi kolaylaştırır. Anlatım bozuk olan cümlede iletişim de bozuktur.

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

1-Gereksiz Sözcük Kullanımı: Eş anlamlı sözcüklerin, anlamca birbirini içeren sözcüklerin bir arada kullanılması anlatımı bozar.

Örnek: Hiç olmazsa bari bugün ders çalış.

Doğrusu:

Hiç olmazsa bugün ders çalış.

Bari bugün ders çalış.

Örnek: Öğrenciler soruları hemen çözüverdi.

Doğrusu:

*Öğrenciler soruları **hemen** çözdü.*

*Öğrenciler soruları **çözüverdi**.*

2-Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması: Cümledeki sözcükler doğru yerde kullanılmazsa söylenmek istenen anlaşılmaz.

Örnek: Yeni eve geldim ki telefonum çaldı.

Doğrusu:

*Eve **yeni** geldim ki telefonum çaldı.*

3-Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması: Yanlış anlamda kullanılan sözcükler söylenmek istenenin anlaşılmasına ya da yanlış anlaşılmasına sebep olur.

Örnek: Halk, giyim ve ücretlerinin yüksekliğinden gıda şikâyet ediyor.

Doğrusu:

*Halk, giyim ve **fiyatlarının** yüksekliğinden gıda şikâyet ediyor.*

Örnek: Bu sene birçok akarsu kuraklık tehlikesi yaşıyor.

Doğrusu:

Bu sene birçok akarsu kuruma tehlikesi yaşıyor.

4-Anlam Belirsizliği: Anlam belirsizliği olmaması için kişilerden ya da onlarla alakalı bir durumdan bahsederken, o kişilerin yerini tutan zamirler mutlaka cümlede yer almalıdır.

Örnek: Tedavi olmadığını dün öğrendim.

Doğrusu:

***Senin** tedavi olmadığını dün öğrendim.*

***Onun** tedavi olmadığını dün öğrendim.*

5- Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması: Birbiriyle çelişen ifadelerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğudur.

Örnek: Öğretmenin **elbette** senin yanlışlarını görmüş **olabilir**.

Doğrusu:

Öğretmenin senin yanlışlarını görmüş olabilir.

Öğretmenin **elbette** yanlışlarını görmüştür.

6- Deyim ve Atasözü Yanlışları: Deyim ve atasözleri kalıplaşmış ifadelerdir. Sözcüklerin yerleri değiştirilemez, bir sözcüğün yerine başka bir ek veya sözcük getirilemez. Eş anlamlıları kullanılamaz.

Örnek: Sınıfı yeni gelen öğrencinin her şeyde **bilginlik taslamasına** dayanamıyorum.

Doğrusu:

Sınıfı yeni gelen öğrencinin her şeyde **bilgiçlik taslamasına** dayanamıyorum.

Örnek: İstemiyorsan gitmemelisin çünkü gönülsüz yenen aş ya karın ağrıtır ya kafa.

Doğrusu:

İstemiyorsan gitmemelisin çünkü gönülsüz yenen aş ya karın ağrıtır ya **baş**.

7-Düşünce ve Mantık Hataları: Cümledeki kavramların önem sırasının karışıklığı veya mantık olarak cümlenin yanlışlığıdır.

Örnek: İlk kez yapılan geleneksel pilav gününe katıldık.

Doğrusu:

Geleneksel pilav gününe katıldık.

Örnek: Soğan soymayı bırak, yemek bile yapamaz.

Doğrusu:

Yemek yapmayı bırak soğan bile soyamaz.

Dersi İzleyelim

Anlatım Bozuklukları

1. Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerle bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarını eşleştiriniz.

1.	Umduğum dağlara karlar mı yağdı?	a.	Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
2.	Ben gidersem sazım sen kal dünyada Gizli sırlarımı aşikâr etme!	b.	Anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması
3.	Bu mutlu çocukluk günlerini mutlaka bir gün arayabilir.	c.	Gereksiz sözcük kullanımı
4.	Okulunu bitirince öğretmen olarak doğ- duğu köyde hizmet vermek istiyormuş.	ç.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
5.	Ben bağırdıkça sesim yansıyor dağlardan...	d.	Deyim ve atasözü Yanlışları
6.	Kitaplarını okuyunca ufkum açılıyor.	e.	Düşünce ve mantık Hataları

2. Aşağıda verilen cümlelerdeki anlatım bozukluğunu ve anlatım bozukluğunun sebebini bulunuz.

a. Geçen ay yurda dönen sanatçı ayağının tozuyla konsere çıktı.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b. Bu toplantıda önümüzdeki yıl yayınlanacak programları hatırlatmaya çalışacağız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Köylüler, kuraklık yüzünden zor durumda kaldıklarını ifade etti.
- B) Üzerindeki üniforma ona ne de güzel yakışmış.
- C) Sürekli elinin altında yedek bir proje bulundururdu.
- D) Herkese ibret olsun diye böyle davrandığını bilmiyorduk.
- E) Adam, bir anda, aniden bağırmağa başlayınca hepimiz çok şaşırdık.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) Nihal'in bana hediye ettiği kitabı bu akşam okuyacağım.
- B) Bir yeri gezmek demek, o yeri tanımak demek değildir.
- C) Birkaç denemeden sonra başarılı oldu.
- D) Bu kitapları başarılı bir şekilde eleştirebilmeme sen neden oldun.
- E) Konuşmacı kürsüde o kadar etkili konuştu ki dinleyiciler konuşmanın etkisinden uzun süre kurtulamadı.

3. Sanırım bu söylenti başkanın da kulağına gitmiş olsa gerek.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) "sanırım" sözcüğü atılmalı.
- B) "sanırım" yerine "eminim" sözcüğü getirilmeli.
- C) "kulağına gitmek" yerine "duymak" sözcüğü getirilmeli.
- D) "da" sözcüğü atılmalı.
- E) "olsa gerek" yerine "olabilir" sözcüğü getirilmeli.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı şekilde anlaşılabilirlik kullanımdan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Gözlerini dikmiş, bana bakıyordu.
- B) Ben de hatalarını çok affettim.
- C) Sözlerini tekrarlasan iyi olur.
- D) Cevaplarını şu kâğıda yazıver.
- E) Valizini dışarı koyup gitmiş.

5. Duruluk, anlatımda gereksiz sözcük kullanmamaktır.

Aşağıdakilerden hangisinde bu kurala uymamaktan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kılık kıyafetiniz bu ortama uygun değilmiş.
- B) Arkadaşım çalışkan ve zeki bir öğrenciydi.
- C) Yarınki geziye ailesiyle birlikte katılacak.
- D) Haberi alır almaz hastaneye koştu.
- E) Beni yanına çağırdı ve bir şeyler anlattı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir anlatım ilkesine uyulmamasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kitabını iyi kullanması gerektiğini biliyordu.
- B) Alperen Nahit, konuşmaya ilk başladığında iki yaşındaydı.
- C) Gelen haber nedeniyle ağıladığını görünce çok üzüldüm.
- D) Küçük evin arkasına koşarak akşam vakti gitti.
- E) Ben, okulumu arkadaşımından çok seviyorum.

Açık Uçlu Sorular - 1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Romanı

- Muhtemel Cevap:** Realizm etkisiyle yazarlar Anadolu'yu ve Anadolu insanını gözlemleyerek aktarmışlar, bu gerçekçi bakış tarihe ışık tutmuştur. Okur ise yaşadıklarıyla okuduklarını kıyaslama imkânı bularak gerçekçi bir bakış açısı kazanmıştır.
- Cevap:**

Haftasonu	Hafta sonu	Aklı sıra	D
Dekorasyon	D	Akşamüstü	D
Yeryüzü	D	Kamu oyu	Kamuoyu
Kavonoz	Kavanoz	İş birliği	D
Baş hekim	Başhekim	Aç gözlü	Açgözlü

Açık Uçlu Sorular - 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Romanı

- Cevap:**

	Toplumcu Gerçekçi Roman	Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Roman	Modernist Roman	Millî ve Dinî Duyarlılıkla Yazılmış Roman
KONU	Köydeki insanların sorunları; ağa-köylü, işçi-işveren sorunları, köyden kente göç, vb.	Bireyin iç dünyası, bireysel konular	Bireyin bunalımı ve çevresine yabancılaşması	Doğu-Batı çatışması, halk-aydın ilişkisi, ahlak, Anadolu insanı, vb.
DİL VE ANLATIM	Yerel söyleyişlere de yer veren akıcı bir dil	Çağrışımlı ve sanatlı bir dille ruh tahlillerine yer veren işlenmiş bir dil	Kelimelerin çağrışım gücünden yararlanan, yer yer sembolik ve şiirsel bir dil	Açık ve anlaşılır bir dil, sağlam bir üslup

Açık Uçlu Sorular - Anlatım Bozuklukları

- Cevap:** 1 - e , 3 - ç , 4 - c , 5 - a , 6 - d , 7 - b
- Cevap:** a. Geçen ay dönen sanatçı ayağının tozuyla sahneye çıkmış olmaz. Deyim yanlış kullanılmış.
b. Hatırlatma geçmişe dönük olur. Mantık hatası yapılmış.

Çoktan Seçmeli Sorular - 1923-1950 Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Romanı

1 - B	2 - C	3 - B	4 - D	5 - C	6 - B
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular - 1950-1980 Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Romanı

1 - C	2 - A	3 - E	4 - B	5 - C	6 - C
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular - Anlatım Bozuklukları

1 - E	2 - D	3 - A	4 - A	5 - C	6 - B
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler